

Till Socialdepartementet

Remissvar – SOU 2025:28 *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande*

Fredrika Bremer-förbundet är en ideell organisation med uppgift att förverkliga jämställdhet mellan kvinnor och män med samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter i hem, yrkesliv och samhälle. Vi grundades 1884 och är partipolitiskt och religiöst oberoende.

Fredrika Bremer-förbundet tackar för möjligheten att yttra sig över betänkandet *SOU 2025:28 Frihet från våld, förtryck och utnyttjande*.

Vi vill inledningsvis framföra vår uppskattning för en mycket gedigen och omfattande utredning som på ett förtjänstfullt sätt samlar och strukturerar arbetet mot våld. Vi delar också den uttalade nollvisionen om att inget våld ska accepteras.

Delmål 6 – Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Vi ser med oro på förslaget att ersätta formuleringen *"Mäns våld mot kvinnor ska upphöra"* med en uppräkningsformulering av olika våldsformer: *"mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel"*.

Begreppet *mäns våld mot kvinnor* är redan väletablerat, både internationellt och nationellt. Det fångar det strukturella problemet som jämställdhetspolitikens delmål 6 ska adressera: mäns våld mot kvinnor som en konsekvens av patriarkala maktordningar och ett avgörande hinder för jämställdhet.

Att ersätta detta med en uppräkningsformulering riskerar att:

- fragmentera förståelsen av våldets orsaker och uttryck,
- skapa behov av att i framtiden addera allt fler våldsformer i en oändlig lista,
- förskjuta fokus bort från det strukturella problemet – mäns våld mot kvinnor – till ett mer reaktivt arbete mot enskilda fenomen.

Vi vill understryka att allt våld är olagligt och behöver motarbetas, men att det inte behöver ingå i den jämställdhetspolitiska strategin. Just delmål 6 måste förbli tydligt inriktat på det som utgör det centrala hindret för jämställdhet: mäns våld mot kvinnor.

Ekonomiskt våld och kvinnors ägande

Vi ser också med oro på att strategin är relativt tunn när det gäller **ekonomiskt våld**. Det behandlas endast översiktligt och ges otillräckligt utrymme både vad gäller det förebyggande arbetet och bland indikatorerna. Vi menar att kvinnors **ekonomiska egenmakt är en central skyddsfaktor** mot att utsättas för våld och förtryck i sin relation. När kvinnor saknar tillgång till egna tillgångar, kapital eller bostad blir det svårare att lämna en våldsam relation.

Sverige saknar idag ett **förmögenhetsregister**, vilket gör det omöjligt att fullt ut kartlägga skillnader i ägande mellan kvinnor och män. Vi vet att kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster, lägre pensioner och mindre kapitalinkomst än män. Studier visar att män i genomsnitt har nästan dubbelt så stor förmögenhet som kvinnor, även i länder med hög jämställdhet. Denna skillnad döljs ofta i svensk statistik eftersom kapitalinkomster inte könsuppdelas i tillräcklig utsträckning.

Kvinnor står dessutom för en större del av deltidarbete och obetalt omsorgsarbete, vilket ytterligare minskar möjligheten att bygga eget kapital. Avsaknaden av könsuppdelad statistik över ägande av fastigheter, aktier, företag, arv och kapitalinkomster gör att **sambandet mellan ekonomisk ojämställdhet och våldsutsatthet förblir osynligt** i den offentliga debatten.

Vi rekommenderar därför att:

- Återinföra eller bygga upp ett **förmögenhetsregister med könsuppdelad statistik**.
- Könsuppdelar **kapitalinkomster, arv och ägande** i all officiell statistik.
- Integrera ägandefrågan i jämställdhetspolitiken, inte enbart löner och pensioner.
- Knyta analyser av ekonomisk ojämställdhet till arbetet mot mäns våld mot kvinnor, så att **ekonomiskt våld och ekonomiskt beroende synliggörs och motverkas**.
- Stärka stödet till kvinnor att bygga eget kapital, t.ex. genom företagande, bostadsägande och pensionssparande.

Ekonomisk ojämställdhet är inte enbart en fråga om resurser – det är en fråga om **frihet från våld, kontroll och förtryck**. Utan bättre data om kvinnors och mäns ägande saknar vi det underlag som krävs för att utforma effektiva åtgärder mot både ekonomiskt beroende och mot mäns våld mot kvinnor.

Psykisk ohälsa och suicidrisk

Vi vill också framhålla vikten av att synliggöra kopplingen mellan våldsutsatthet, psykisk ohälsa och suicid. Forskning visar entydigt att kvinnor som utsatts för sexuellt våld eller våld

av en närstående löper en kraftigt ökad risk för depression, PTSD, suicidtankar och suicidförsök. Trots detta saknas en tydlig belysning av denna problematik i betänkandet.

I indikatorerna för uppföljning saknas helt parametrar som rör **psykisk hälsa hos våldsutsatta kvinnor och barn**. Vi menar att detta är en allvarlig brist. Om vi vill förstå våldets fulla konsekvenser och arbeta förebyggande måste vi också kunna följa hur våldsutsatthet påverkar psykisk ohälsa, inklusive suicidrisk.

Vi rekommenderar därför att strategin kompletteras med:

- Indikatorer som följer **psykisk hälsa och suicidrisk bland våldsutsatta kvinnor och barn**.
- Förstärkt samverkan mellan **hälso- och sjukvård, socialtjänst och rättsväsende** för att tidigt identifiera och stödja personer i riskzon.
- Ett uttalat krav på att **suicidpreventivt arbete** integreras i vålds- och jämställdhetsstrategin, i linje med folkhälsopolitiken.

Att inte inkludera psykisk ohälsa och suicid i uppföljningen riskerar att dölja några av de mest förödande konsekvenserna av våld, och att de utsattas behov inte tillgodoses.

Jämställt föräldraskap

Vi gläds åt att **jämställt föräldraskap** finns med i utredningen, då detta är en central faktor för jämställdhet i stort. Vi saknar dock en tydlig indikator kopplad till **antalet föräldradagar som kvinnor respektive män tar ut**. En sådan indikator är avgörande för att på ett systematiskt sätt kunna följa utvecklingen och synliggöra effekterna av politiska reformer.

Surrogatmödraskap och exploatering

Vi vill även lyfta frågan om **surrogatmödraskap** i relation till strategins mål om att eliminera handel med kvinnors kroppar, såsom prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I Sverige blir det allt vanligare att barnlösa par eller individer vänder sig till ekonomiskt utsatta kvinnor som värdmödrar för att få barn. Detta normaliserar användningen av kvinnors reproduktiva kapacitet för andras syften.

Vi menar att en eliminering av **handeln med kvinnors reproduktivitet** bör ingå i strategin. Eurojust (oktober 2024) diskuterar hur gränsöverskridande surrogatavtal kan falla under trafficking-definitionen enligt EU:s direktiv. Samma månad rapporterade *The Guardian* om en surrogatring i Argentina där både barn och mödrar behandlas som handelsvaror – precis som i trafficking. Att inte inkludera dessa aspekter riskerar att undergräva strategins ambition att motverka all form av exploatering av kvinnor.

Avslutning

Sammanfattningsvis välkomnar Fredrika Bremer-förbundet utredningens omfattning och ambition, och vi delar den viktiga nollvisionen om att inget våld ska accepteras. Men vi avstyrker förslaget om att ersätta delmål 6:s formulering *"Mäns våld mot kvinnor ska upphöra"* med en uppräknning av olika våldsformer. För att bevara fokus på jämställdhetspolitikens kärna måste delmålet förbli inriktat på mäns våld mot kvinnor.

Vi betonar också behovet av ett starkare fokus på **ekonomiskt våld och ägande, psykisk ohälsa och suicidrisk**, indikatorer för **jämställt föräldraskap** samt att frågan om **surrogatmödraskap** och handel med kvinnors reproduktivitet integreras i strategin.

Fredrika Bremer-förbundet står gärna till förfogande för fortsatt dialog i detta viktiga arbete.